

ספרות

הרב הרפורמי מאיר אזרי: "כשיהודים נכנסים לכפר ערבי ושורפים בתים בשבת זה יהדות?"

הרב מאיר אזרי. "קרה ליהדות אסון. עצרו את תהליך ההתפתחות שלה" צילום: הדס פרוש

בספרו החדש מבקש מאיר אזרי להוכיח שהעולם היהודי הרבה יותר מגוון מהגרסה שרוב הישראלים מכירים. "זה קרב על הנשמה היהודית של מדינת ישראל ואני בוחר לנצח אותו פה"

רונן טל [לעקוב](#)

09 בדצמבר 2024 • 06:00

במפגש עם חניכים של מכינה קדם צבאית בלוד, נקלע הרב הרפורמי מאיר אזרי לוויכוח להוט עם אחת הנערות. כמו במקרים דומים, את רוב האמוציות עוררה סוגיית מעמד האישה. "יושבת מולי נערה עם ג'ינס קרוע ובגדים חושפים, כל הנוכחות שלה אומרת 'אני רוצה שתראו אותי כאישה', ומדברת איתי על צניעות ואיך יכול להיות שנשים מתפללות עם גברים בבתי הכנסת שלנו. היא לא רואה את הפרדוקס. הנערה הזאת לא דתייה, וכשאני מספר לה שעד תקופה מאוחרת בהיסטוריה היהודית לא היתה עזרת נשים היא לא מאמינה לי,

מתעקשת 'הרב אמר'. אתה מקבל תגובות כאלה הרבה יותר מאשר בעבר".

חלק מזה קשור לרשתות החברתיות ולדרך הנחושה שבה הן מפיצות נרטיבים של תודעה כוזבת. "מסתובבים שם רבנים ושרלטנים שמנפחים עם המוח לילדים עם כל מיני סיפורי סבתא", אומר אזרי ומדגיש שכל תיאורי הקמעות והלחשים, טקסי הפרשות החלה, ההוכחות בגימטריה, ההשתטחויות על קברים והתפילות בהפרדה באמצע דיזנגוף משרתים משימה שמתזמרת מלמעלה ונועדה לחזק את המגמות הלאומניות בחברה הישראלית. בז'רגון החילוני קוראים לזה "הדתה".

ישיבת פוניבז' בבני ברק. "יש יותר נפוטזים ושחיתות מאשר במצב שבו משפחה אחת שולטת כבר דור שלישי ברבנות הראשית?" צילום: MENAHEM KAHANA/AFP

אזרי מסביר: "זה לא שהמדינה רוצה להחזיר אנשים בתשובה, אלא אומרת לחרדים ולדתיים תנו את הכוח לממשלה ואנחנו נשלם לכם אתן פוליטי ואתם תפתחו עוד ועוד ישיבות. אבל הם לא מבינים, או שאולי כן מבינים, שבישיבות האלה צומחות הבורות, הלאומנות והגזענות, צומחת זהות יהודית שהישראל הליברלי לא רוצה להיות חלק ממנה. זהות שבה מעמד האישה נחות, הקשר לעמים אחרים לא קיים, ישראל לא מכירה את הזר שבתוכה ויורקים על כמרים ועל תיירים נוצרים בירושלים".

הספר החדש של אזרי, "מאירי הדרך: מנהיגות יהודית מחוללת שינוי" (הוצאת כריכה), נועד לתת תשובה למגמת השמרנות שהיהדות האורתודוקסית מקדמת בעזרת משאבי המדינה. אזרי מבקש להוכיח באמצעותו שהעולם היהודי הוא — תמיד היה — הרבה יותר מגוון מהגרסה שרוב הישראלים מכירים, שלצד קפדנות הלכתית היו ביהדות מגמות של חדשנות ויצירתיות שהתאימו את הדת לאתגרים המשתנים עם הזמן, ושבהלכה עצמה יש תפיסות ליברליות שמדגישות ערכים כמו שוויון, צדק חברתי, אמירת לא לסמכות והגנה על החלש מפני בעלי הכוח. אזרי עושה זאת דרך סקירה של גיבורים יהודים (כמעט כולם גברים) לאורך ההיסטוריה, מאברהם ומשה דרך הנביאים ישעיהו ועמוס, הרמב"ם ורבי יוחנן בן זכאי, ועד הרצל וגולדה מאיר

ובוב דילן. במילים אחרות: הספר נועד למשוכנעים מראש. אזרי יודע שהעסקנים החרדים בממשלה ונערי הגבעות ימשיכו לדבוק בגרסה שלהם בדבר מהי היהדות.

קרה ליהדות אטון

אזרי, בן 65, נולד בחיפה למשפחה מעורבת — ספרדית ס"טית מהצד של אבא ואשכנזית מהצד של אמא ("היינו חילונים אבל בחגים כל סבא היה מושך אותי לבית הכנסת שלו"). להורים שלו, הוא אומר, לא היה מספיק כסף לשלוח אותו לריאלי, והוא למד בבית הספר ליאו בק, שפועל מטעם התנועה הרפורמית. בגיל 16 פגש בתנועת הנוער את מי שנהפכה לאשתו, אנה אזרי, לימים דיפלומטית שכינה כשגרירת ישראל ברוסיה ובפולין וכיום היא השגרירה בצ'כיה. בתחילת דרכה, כאשר היתה קונסולית בסן פרנסיסקו, הוא לקח על עצמו את עיקר הגידול של שני ילדיהם.

אזרי מילא תפקידים שונים בתנועה הרפורמית ובארגונים שמזוהים איתה, עמד בחזית המאבק לפתיחת מוסדות תרבות בירושלים בשבת, הוזמן על ידי שולמית אלוני לכהן כחבר כנסת מטעם "מרצ" (וויתר), היה מקורב גם ל"שינוי" של טומי לפיד, ובתחילת שנות ה-90 ייסד בצפון תל אביב את בית דניאל, בית הכנסת הרפורמי הראשון בישראל, שמפעיל גם את המרכז הגדול בעולם לגיור לא אורתודוקסי. הגיור הזה, הוא מדגיש, מתקבל על ידי המדינה, בניגוד לטקסי החתונה האלטרנטיביים שהוא עורך ב-30 השנה האחרונות כרב. "חיתנתי אלפי זוגות, שרוצים טקס יהודי אבל מתנגדים לאלמנט הממסדי שקיים בו. לפי היהדות האורתודוקסית, האישה היא הקניין של הגבר, והזוגות האלה רוצים כתובה שוויונית ושגם אישה תוכל לשמש כעדה בטקס. האבסורד הוא שיגאל עמיר יכול להיות עד בחתונה כי הוא שומר שבת, אבל שופטת בבית המשפט לא יכולה כי היא אישה".

"אנחנו מבקשים שיהודים בעולם יקבלו יחס טוב, וכל

פעם שמתקיפים בית כנסת יש צעקות ומצעדים

ולמה ההוא לא גינה. אצלנו שרפו את כנסיית הדגים

והלחם בכנרת ויהודים שרפו ילד ערבי"

אזרי כתב את "מאירי הדרך" בפראג, אחרי שאשתו מונתה לשגרירה שם. "זו היתה הפעם הראשונה שממש הצטרפתי אליה", הוא אומר. "עד אז, כל השנים הייתי נוסע על הקו, מגיע לביקורים וחוזר לישראל, עבדתי כמו מטורף. הפעם החלטתי שזו ההזדמנות לספר את הסיפור האידיאולוגי שאני מאמין בו".

כלומר?

"הספר בא להגיד, קרה ליהדות אסון. עצרו את תהליך ההתפתחות שלה. בסיס התפיסה האורתודוקסית הוא שמה ששמר עלינו כעם הוא השמרנות של היהדות. מה שהיה הוא שיהיה, תורה מסיני — אסור לשנות כלום. הספר שלי אומר בדיוק להיפך. שהיהדות נשמרה דווקא בזכות היכולת לתמרן בין שמרנות לחדשנות, והחדשנות נובעת מהמקום והזמן שבהם אתה חי ומהאילוצים שאתה מתמודד מולם. הקריאה בספר היא לישראל הליברלי: כמו שלקחת בחזרה את הדגל ויצאת להפגין בקפלן, כך אתה יכול לקחת את היהדות. היא שלך ויש בה גם את העולם הליברלי שאתה חלק ממנו".

אתה מסתמך על טקסים שמדגישים את החדשנות וההשתנות, אבל יש גם טקסטים שמוכיחים את ההיפך.

"אין ספק בכך. באחד הפרקים אני מנתח את הסיפור של הרב מאיר כהנא ואומר, יש לזה ביסוס בכתובים. ביהדות בהחלט יש השנאה והטירוף של הכהניזם, אבל צריך לקחת אותם בקונטקסט. כשנחרב בית המקדש והרומאים מכים בך או כשאתה יושב בחצרו של אציל פולני והוא גובה ממך מיסים ומשתין עליך מלמעלה — אתה שונא את הגוי. אבל במדינה עצמאית משלך, איך אתה יכול כרב להוציא פסק הלכה שאסור להשכיר דירות לערבים? או האמירה של מי שהוא היום שר האוצר, שמה פתאום אשתו צריכה לשכב עם יולדת ערבייה בחדר. תחשוב מה היה קורה אם הקרדינל הקתולי בניו-יורק היה אומר דבר כזה".

אחד השינויים הדרמטיים שאתה מתאר הוא האיסור על גברים יהודים לשאת אישה שנייה.

"גרשום מאור הגולה אומר בסביבות האלף לספירה שהמשפחה היהודית צריכה להיות מורכבת מגבר ואישה. היהדות הממסדית רואה את זה כמהפכה, חלק גדול מהרבנים מתמרדים. מאות שנים אחר כך הגאון מווילנה אומר, 'אם הייתי יכול לשנות משהו זה את הדבר הזה — איך אתה מעז למנוע מיהודים מלהתחתן עם אישה שנייה ושלישית, מה יעשה גבר כאשר לאישה יש נידה, אתה רוצה שילכו לזונות?' זה שינוי דרמטי שהושפע מהנצרות ולא התקבל בכל העולם היהודי. ביהדות הספרדית היו שהמשיכו להתחתן עם יותר מאישה אחת. הדוד רבא הספרדי שלי היה נשוי לשתי נשים".

הספר מלא בדוגמאות שמוכיחות גמישות הלכתית או סתם היגיון בריא. הרב משה איסרליש (רמ"א), ראש ישיבה, פוסק ופילוסוף מהמאה ה-16 בקרקוב, הסכים לחתן זוג אחרי כניסת השבת, צעד שהיום היה גורם לפיטוריו. "משפחת החתן ניסתה לנצל את העובדה שהכלה היתה יתומה, אבל הרב דחה את שעת החתונה עד שוויזא שהכתובה לא מקפחת אותה", הוא מספר. "בתנ"ך יש שמיטת חובות בשנה השביעית. זה גרם לכך שאנשים הפסיקו להלוות כספים מחשש שהחוב לא ישולם. בא הלל הזקן ומתקן את תקנת הפרוזבול שמאפשרת לעקוף את האיסור ולגבות את ההלוואה באמצעות העברה של הגבייה לבית דין — ובמונחים של ימינו, דרך בנק. התקנה מאפשרת לבעלי הממון להמשיך להלוות כספים למי שזקוקים להם בלי לחשוש שהחוב יתבטל".

למה הגישה האורתודוקסית המחמירה התקבלה כאן כמעט ללא ויכוח?

"בניגוד למה שמלמדים בארץ את החילונים — ההלכה היא לא הבסיס הבלעדי ליהדות. בסיס היהדות זה תיקון עולם וצדק חברתי, והאדם צריך להשלים את מעשי הבריאה. כאשר הארץ נחרבת ויוצאים לגולה, ההלכה הולכת ותופסת את המקום המרכזי עם כל דקדוקי

העניות שבאים עם זה. פתאום יש מים כשרים לפסח ומים לא כשרים.
מה יכול להיות לא כשר במים?

"יש לתנועה הרפורמית בית הארחה ביפו והוא מארח עובדי מדינה
וחיילים. אנחנו צריכים לעבוד לפי החוק ואי אפשר לארח בלי חותמת
כשרות של הרבנות. יום אחד אנחנו מקבלים הודעה שאי אפשר
להגיש קלחי תירס. לא כשר, כי עלולים להיות בהם תולעים. אתה
מאמין שדבר כזה עניין את דוד המלך? שרבי עקיבא היה מתעסק בזה?
זו לא היהדות שעליה חלמו הנביאים".

על מה חלמו הנביאים?

"הנבואה היא לב לבה של היהדות. חזון הנביאים זה התפיסה שהעולם
נברא חסר. אלוהים מכיר בחיסרון הזה ותפקידו של הנביא הוא לנסות
להפוך את העולם לשלם יותר, לצודק יותר. הנביאים, בעיקר ישעיהו
ועמוס, הם קולות מדהימים שמדברים על צדק חברתי ועולם טוב יותר,
שואפים לחברה צודקת וערכית, וזה מתבטא גם בניסיון להגביל את
השלטון — לא כי השליט רע בהכרח אלא כי קיים פוטנציאל של רוע
בכוח ושררה ותפקידו של היהודי הוא להגן על החלש והמיעוט
בחברה".

**"אני רוצה שישראלים ליברלים, שמאבדים את
היהדות שלהם, יחזרו אליה. מבחינתם בעל הבית של
אלוהים זה הרב האורתודוקסי שמנפח להם את
השכל על כשרות או אומר להם שצריך להתנחל"**

הנביאים הם הקפלניסטים של זמננו?

"כן. אני רואה קו ישיר בין הנביאים לבין הקולות שיוצאים נגד עוולות
חברתיות, נגד שלטון מושחת ומנהיגות דתית מושחתת. לאורך
ההיסטוריה היהדות זיהתה את הדברים האלה ויש חוקים שמסייעים
לכינון צדק חברתי. אבל היהדות הישראלית, במקום להתעסק בשאלה
הערכית של מי ומה היא כשהיא חוזרת לארץ אחרי 2,000 שנה,
מתעסקת בלהגביה את החומות, מתעסקת בלהפריד בין אנחנו והם".

בישיבות האורתודוקסיות לא יודעים את כל זה?

"בעולם האורתודוקסי יש מעט היכרות עם ספרות הנבואה. יותר מתמקדים בדף הגמרא וזה נכון גם לישיבות החרדליות. אני מכבד את התלמוד ואני מצטט ממנו בספר, אבל בשבילי הסיפור היהודי העיקרי הוא הסיפור של התנ"ך. כאשר אתה מסתמך רק על התלמוד אתה מקבל גרסה של יהדות ששייכת לגולה, יהדות כדת של טכנוקרטים, של מותר ואסור".

מתי זה קרה?

"זה תהליך שהחל בימי הביניים והגיע לשיא עם הוצאת 'שולחן ערוך' של רבי יוסף קארו במאה ה-16. זה ספר שבא לסכם עבודה הלכתית, ויש בו את כל התשובות — זה מה שיהודי עושה מהבוקר עד הלילה ומיום הולדתו ועד מותו ובכך נגמר העניין. אבל ברגע שיצרו את המדריך הזה, הרבה מהיהודים הפסיקו להרהר על המצוות וגם לערער עליהן, הפסיקו לתהות מה רלוונטי ונכון עבורם. 'שולחן ערוך' היה נכון לזמן שבו נכתב אבל מאז העולם השתנה".

אנה אזרי. הוא לקח על עצמו את עיקר הגידול של ילדיהם צילום: Alik Keplicz / AP

אחד הפרקים בספר עוסק בחסידות. אתה מציג אותה בצורה אחרת לגמרי מאיך שהיא נתפסת היום.

"החסידות היתה ניסיון מעניין לשבור את המעגל הגורף הזה. היא היהדות הרפורמית של מזרח אירופה. ניסיון לנרמל את היהדות ולהוציא אותה מהמסגרת הסגורה של עולם הישיבות. מופיעים רבנים שאומרים, בואו נתפלל בחוץ במקום ללמוד דף גמרא בישיבה, בואו נשיר ונרקוד ונשתה יין טוב. רבי נחמן מברסלב, שהיום כולם רצים לקבר שלו, היה מהפכן. הוא קיים קשר טוב עם הגויים, אהב את הטבע, ראה בו את התגלמות האלוהות, הוא היה מזדעזע אם היה רואה את הלכלוך שהחסידים שלו משאירים היום באומן. אבל הדורות השני והשלישי בחסידות חוזרים אחורה, מקימים חצרות שנסגרות לעולם, והחסידים של היום יושבים באותה מפלגה עם הליטאים — המתנגדים של פעם — אלה שהכריזו על מלחמת עולם נגדם".

אתה מדגיש את נושא הצדק החברתי והיחס לאחר. הביטוי "אתה בחרתנו מכל העמים" שלקוח מהתפילה, לא מרמז על גזענות מוטמעת, על עליונות יהודית?

"הפרשנות של הכוחות הלאומניים והגזעניים לביטוי הזה היא לא נכונה. זה לא שבחרת בנו להיות יותר טובים מעמים אחרים אלא בחרת בנו להביא לעמים אחרים את הבשורה על שלטון חוק, של צדק חברתי ושל התנהלות נכונה של נבחר ציבור ושליטים".

כלומר זה משפט שנתון לפרשנות ואתה מתאים את הפרשנות לערכים שאתה מראש דוגל בהם.

"נכון. וגם הם עושים את זה. 'אתה בחרתנו' במובן של שנאת האחר זה רעיון ששייך לגולה. זה תירוץ של היהודים להגיד לעצמם, אחרי שחטפו מכות מהפריץ הפולני או מהוויזר הטורקי, שהחיים שלהם קשים ונוראים, אבל יבוא יום, בעולם הבא, שבו הכל יהיה בסדר. אבל עכשיו אין פריץ ואין וזיר. מה שיש, כמובן, זה השכנים הבעייתיים שלנו ואסון כמו ב-7 באוקטובר מלבה את הרגשות האלה. השאלה אם יוצאים מזה על ידי כך שמגביהים את החומה או שמוצאים נתיבות לשלום — וגם אם השלום לא נראה כרגע אפשרי, האם לא צריך לקיים חברה הוגנת?"

החברה הישראלית לא הוגנת?

"החברה הישראלית מדירה נשים ומפלה לרעה את האזרחים הלא-יהודים שחיים בתוכה. בשפרעם, מקום שחלק מהמשפחה שלי חי בו דורות, אין מקלט ציבורי ובדליית אל כרמל לא מקבלים את אותם שירותים קהילתיים שאני מקבל ברמת גן. אנחנו מבקשים שיהודים בעולם יקבלו יחס טוב, וכל פעם שמתקיפים בית כנסת יש צעקות ומצעדים ולמה ההוא לא גינה. אצלנו שרפו את כנסיית הדגים והלחם בכנרת (המצית שהורשע, ינון ראובני, נידון לארבע שנות מאסר; הסניגור שלו היה איתמר בן גביר, ר"ט) ויהודים שרפו ילד ערבי. כשיהודים נכנסים לכפר ערבי ושורפים בתים בשבת זה יהדות? זו לאומנות שהפכה לאסון והיא נובעת מכך שהיהודי מהגולה הביא את שנאת הגוי איתו לארץ".

שלטון של מאפיה

אחד הרגעים המכריעים בהיסטוריה היהודית הוא חורבן בית המקדש השני, שהוליד לפי אזרי רפורמה מקיפה בפרקטיקה הדתית ובתפיסה של היהדות את עצמה. "התפילה החליפה את עבודת הקורבנות. מה זה קורבן? זה הרצון של האדם היהודי להגיד לאלוהים תודה על מה שנתת לי, לבקש בקשה או סליחה. בשביל הדברים האלה היית הולך למקדש והכהן היה מתווך בינך לבין אלוהים. אבל אז בית המקדש חרב, ורבי יוחנן בן זכאי ובני דורו עשו מהפכה — ובעצם העבירו את הדתיות מהכהנים אל האדם הפשוט. אתה רוצה להגיד תודה? לבקש בקשה? להתפלל? אתה יכול לעשות את זה מבלי להיות תלוי בגורם המקשר".

"לפי היהדות האורתודוקסית, האישה היא הקניין של הגבר. האבסורד הוא שיגאל עמיר יכול להיות עד בחתונה כי הוא שומר שבת, אבל שופט בבית המשפט לא יכולה כי היא אישה"

לפני אזרי, הממסד האורתודוקסי של היום, על רדיפת הג'ובים ואובססיית התקציבים שלו, לא שונה בהרבה ממשפחות הכהונה ששלטו ביהדות מאז יציאת מצרים והודחו ממעמדן אחרי החורבן. "היו חמש משפחות כהונה עיקריות בירושלים שהעבירו ביניהן את הבעלות על התפקידים. כל אחת החזיקה באחד הסודות של בית מקדש. אחת החזיקה בסוד הכתב, אחרת בסוד הקטורת. הכי חשובה היתה הקטורת של יום הכיפורים שהכנתה דרשה מומחיות מיוחדת. הכהן הגדול היה נכנס לקודש הקודשים, נושא תפילה ומדליק את הקטורת, והיא היתה אמורה לעלות לשמים.

"באחת השנים המשפחה דרשה הון כסף עבור הקטורת, הפקיעה את המחיר, כמו אל על בשנה האחרונה. באו האמרכלים של בית המקדש ואמרו, נביא קטורת ממצרים. וכך היה. אבל אז הכהן הגדול הדליק את הקטורת החדשה והתברר שהיא לא עולה יפה לשמים. רצים לבית

המשפחה, קונים את הקטורת במחיר מופקע ומדליקים מחדש. אתה מבין איזו שחיתות? זה סיפור מהתלמוד. אני לא המצאתי אותו".

אתה מתאר מאפיה.

"בבית המקדש היה בפירוש שלטון של משפחות מאפיה. הכהונה היתה נמכרת לכל המרבה במחיר והשלטון היה מתערב במינויים. איך מימנו את זה? על ידי הטלת מיסים, והעם כורע תחת הנטל. בניגוד לכוהנים, הרבנים היו אנשים פשוטים. רבי עקיבא לא ידע קרוא וכתוב עד גיל 40. היום בישראל הרבנות עוברת בירושה כמו הכהונה אז. צועקים על בית המשפט העליון שחבר מביא חבר, אבל איפה תמצא יותר נפוטזים ושחיתות מאשר במצב שבו משפחה אחת שולטת כבר דור שלישי ברבנות הראשית? זה נראה לך נורמלי? מה, אין אף רב ספרדי חוץ ממשפחת יוסף? פעם הרבנים היו אנשים טובים שניסו לתת לאנשים תקווה, אבל עם הזמן הפכו לממסד רע ומעקר, שלא מבין את התהליך של שיבת ציון ומסתובב עם לבוש של המאה ה-16 בפולין".

בית דניאל. "אני רוצה שישראלים ליברלים, שמאבדים את היהדות שלהם, יחזרו אליה" צילום: אילן אסייג

מה דעתך על פרויקט הקמת בית המקדש השלישי וחידוש עבודת הקורבנות?

"טירוף. אתה מעלה בדעתך את טקס הקרבת הקורבן הראשון בשידור ישיר ב־CNN לכל העולם? אלוהים באמת צריך להריח את הכבש שאתה שורף בשביל שתרגיש יהודי? אבל מדינת ישראל משקיעה מיליונים בתוכניות האלה".

בניגוד לחרדים, הציונות הדתית עסוקה בפולחן של אדמה ומקומות קדושים.

"הציונות הדתית היתה שותפה לחזון להקים חברת מופת, אבל אחרי 67' היא השתעבדה למאבק על הרחבת גבולות מדינת ישראל ועיקר המאמץ שלה הולך להשתלטות על השטחים ששחררו או נכבשו, לחזור אל הקבר הזה והקבר ההוא, שב-90% מהמקרים הם לא הקבר הנכון, וזה שיעבד את המדינה כולה. החלום הזה לא יעבוד. אתה לא

יכול להיות חברת מופת כאשר אתה שולט על מיליוני בני אדם בני עם אחר".

כתיבת ספר כזה דורשת הרבה אופטימיות, לא?

"אני רוצה שישראלים ליברלים, שמאבדים את היהדות שלהם, יחזרו אליה. מבחינתם בעל הבית של אלוהים זה הרב האורתודוקסי שמנפח להם את השכל על כשרות או אומר להם שצריך להתנחל. רוב האנשים בארץ בוחרים לעשות בר מצווה לילדים, להדליק נרות בחנוכה ולחגוג את ליל הסדר. זה בדיוק מה שמאפיין יהודי רפורמי באמריקה, רק שבארץ הוא נקרא חילוני".

אתה לא חושש שהמאבק הוכרע? שבעוד כמה שנים יוציאו אתכם מחוץ לחוק?

"יכול להיות. הרבה מהאנשים שאני מכיר חיים בתחושה כזאת. אם ימשכו התהליכים האלה אולי נצטרך לארוז את הדברים ולנסוע מפה. אבל אני אוהב את הארץ הזאת, ואני לא חושב שליהודים יש פתרונות טובים במקומות אחרים. זה קרב על הנשמה היהודית של מדינת ישראל ואני בוחר לנצח אותו פה".

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ